

Polská abstrakce & svět

Historie polské abstrakce má dlouhou a svébytnou tradici, která trvá více než sto let. Je spojena s tvorbou umělců jako Henryk Stażewski, Władysław Strzemiński a Henryk Berlewi, kteří ve 20. letech 20. století založili první avantgardní hnutí a umělecká uskupení v Polsku. Jediným rysem uměleckého života této doby bylo udržování intenzivních mezinárodních kontaktů: nešlo jen o cesty nebo setkání umělců z různých zemí, ale i o společnou práci na publikacích a rozvoj nových seskupení. Společné ideje nefigurativního umění utvářejícího nový svět a novou společnost stály nad národním kontextem. V Polsku vycházely časopisy s texty evropských umělců: Filippo Tommaso Marinetti, Theo van Doesburg nebo Kazimir Malevič.

Díla polských umělců byla prezentována v zahraničí. V roce 1927 uspořádal spolek Mánes v Praze výstavu polského moderního umění, které se zúčastnil mimo jiné Henryk Stażewski. V témže roce hostila Varšava samostatnou výstavu Maleviče. Ve 30. letech 20. století se polští umělci Stażewski, Władysław Strzemiński a Katarzyna Kobro připojili k celosvětovému uskupení "Abstrakce-tvorba", jehož úkolem bylo propagovat nereprezentační umění. Z iniciativy těchto umělců a díky jejich kontaktům vzniklo v roce 1931 v Polsku první mezinárodní muzeum moderního umění na světě se sídlem v Lodži, které prezentovalo abstraktní umění. Mnoho západních umělců, jejichž díla jsou vystavena v galerii Gong - například Enrico Prampolini, Hans Arp, Jean Gorin, Sonia Delaunay - patřilo ke skupině "abstrakce-tvorba" a někteří z nich - například Prampolini, Arp a Delaunay - měli přímé kontakty s polskými umělci a darovali svá díla lodžskému muzeu.

Velké ambice polské a mezinárodní avantgardy přerušila druhá světová válka. V sovětském období zůstalo abstraktní umění na okraji uměleckého života a tvůrci tohoto směru patřili k úzkým enklávám soustředěným mimo jiné kolem osobností Strzemińského, Stażewského nebo Tadeusze Kantora. Umělecká izolace a omezené kontakty se západním světem vytvořily odlišné podmínky pro rozvoj polského umění a přispěly ke vzniku alternativních tvůrčích koncepcí. Charakteristickým rysem polského umění je zvláštní hodnota přikládána materiálu, z něhož dílo vzniká, ale také určitá poetika a lyrismus, které utvářejí jeho obsah. Polské abstraktní umění se zabývá nejen samotnými výtvarnými prostředky - jako je barva, forma a rytmus -, ale sahá dále k důležitějším otázkám - prostoru, světlu, metafyzickým myšlenkám. Šedesátá léta 20. století byla v Polsku obdobím zvláštního rozvoje nepředmětného a kinetického umění. K významným osobnostem tohoto období patří Kajetan Sosnowski, Adam Marczyński, Wojciech Fangor, Ryszard Winiarski.

Spojnicí mezi tradicí polské geometrické abstrakce a současností je dílo Andrzeje Nowackého, umělce, který originálním způsobem rozvíjí koncept malířského reliéfu, jehož průkopníky byli Hans Arp, Jean Gorin nebo Henryk Stażewski. Nowackého tvorba je spjata s Ostravou. Před několika lety zde měl umělec vlastní ateliér, kde mimo jiné vznikla první velkoformátová díla, která jsou dnes považována za mimořádně významný počín v jeho tvorbě.

Na výstavě jsou k vidění také díla umělců mladší generace, jako je Marcin Jasik a Rafał Labijak, umělec, jehož tvůrčí dráha je rovněž spjata s Ostravou. Na výstavě nechybí ani ženské umění - díla umělkyní jako Tamara Berdowska, Małgorzata Jastrzębska, Anna Osiecka. Výstava tak ukazuje nejen zajímavý, vzájemně se doplňující dialog mezi středoevropským a západoevropským uměním, ale je také mostem mezi po sobě jdoucími generacemi umělců.

Výstava dokonale demonstruje ambice sbírky Nadace Světlík Art, která vychází z myšlenky, že polské a české umění je nepostradatelnou a důležitou součástí světového umění.

Getulio Alviani, Richard Anuszkiewicz, Hans Arp, Rudolf Bauer, Tamara Berdowska, Jan Berdyszak, Henryk Berlewi, Małgorzata Borek, Jerzy Budziszewski, Henryk Cześniak, Sonia Delaunay, Theo van Doesburg, Wojciech Fangor, Stanisław Fijałkowski, Eugeniusz Get-Stankiewicz, Stefan Gierowski, Albert Gleizes, Jerzy Grabowski, Jean Gorin, Auguste Herbin, Józef Jarema, Marcin Jasik, Małgorzata Jastrzębska, Janusz Kapusta, Jiří Kolář, Aleksandra Mysiorska, Andrzej Nowacki, Jerzy Nowosielski, Patrycja Nurkan, Roman Opalka, Anna Osiecka, Janusz Orbitowski, Pablo Picasso, Enrico Prampolini, Andrzej Sapija, Kajetan Sosnowski, Henryk Stażewski, Ivana Štenclová, Władysław Strzemiński, Zdeněk Sýkora, Leon Tarasewicz, Ryszard Winiarski, Tomasz Zawadzki.

Kurátory výstavy jsou Jan Světlík a Zdeněk Sklenář.

Galerie Gong

Multifunkční aula Gong, Dolní oblast Vítkovice

Ruská 2993, Ostrava Vítkovice

ÚT – NE 10:00 – 18:00